

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sži/26/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012206912
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1012206912.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti POHOTOVOST', s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, konajúci advokát Doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., proti žalovanej Slovenskej obchodnej inšpekcii, so sídlom v Bratislave, Prievozská 32, o preskúmania fiktívneho rozhodnutia žalovanej, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 05. septembra 2013, č. k. 1S/1481/2012-31, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 05. septembra 2013, č. k. 1S/1481/2012-31 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Uznesením z 05. septembra 2013, č. k. 1S/1481/2012-31, Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zastavil konanie, v ktorom sa žalobkyňa sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu žalobou osobne podanou na krajskom súde domáhala zrušenia ňou napadnutého rozhodnutia. Dôvodom zastavenia konania bolo nezaplatenie súdneho poplatku zo strany žalobkyne. Krajský súd s odvolaním sa na § 5 ods. 1 písm. a/, § 8 ods. 1, § 10 ods. 1, § 11 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“) a položku 10 sadzobníka súdnych poplatkov ZSP poukázal, že zo súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku výzvou z 01. augusta 2013 doručenou právnomu zástupcovi žalobkyne 07. augusta 2013. Súdny poplatok bol vypočítaný pre každú žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí (spolu 500 žalôb v tomto konaní) na sumu 35.000 Eur; žaloby boli uznesením krajského súdu z 03. júla 2013, č. k. 1S/1481/2012-15 spojené na spoločné konanie z dôvodu totožnosti žalobkyne, žalovanej a predmetu konania.

Žalobkyňa na túto výzvu na zaplatenie súdneho poplatku reagovala podaním označeným ako „Odvolanie proti výzve/uzneseniu“ doručeným krajskému súde 22. augusta 2013. V tomto odvolaní žalobkyňa namietla, že súd pochybil keď vydal výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, pretože o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok musí súd rozhodnúť uznesením. Toto uznesenie musí byť podľa žalobkyne

odôvodnené podľa § 169 ods. 1 OSP, a keďže výzva odôvodnenie neobsahuje, je nepreskúmateľná. Krajský súd k vyššie uvedenému „odvolaniu“ žalobkyne uviedol, že § 10 ods. 1 veta prvá ZSP hovorí jasne o výzve (nie o uznesení) na zaplatenie súdneho poplatku. Krajský súd teda postupoval správne, keď vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za podanie návrhu (žaloby), pričom jej v zmysle citovaného zákonného ustanovenia určil lehotu na zaplatenie 10 dní od doručenia výzvy a poučil žalobkyňu o následku nezaplatenia súdneho poplatku, ktorým je zastavenie konania (§ 10 ods. 1 veta druhá ZSP). Súd bol povinný postupovať podľa ZSP, ktorý je vo vzťahu k OSP lex specialis. Proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku nie je prípustné odvolanie, pretože výzva nie je rozhodnutím. Odvolanie je prípustné až proti tomuto uzneseniu o zastavení konania.

Vo vzťahu k námietke neexistencie príslušnej položky sadzobníka súdnych poplatkov pre žalobu, a síce že krajský súd nie je orgánom verejnej správy, a teda žalobkyňa nemá poplatkovú povinnosť, krajský súd uviedol nasledovné: v prvom rade poukázal, že krajský súd v tomto konkrétnom prípade rozhodoval v prenesenej kompetencii ako orgán verejnej správy; v opačnom prípade, ak by teda rozhodoval nie ako orgán verejnej správy, ale ako orgán verejnej moci, ako poukázala žalobkyňa, jeho rozhodnutie by nebolo preskúmateľné súdom v správnom súdnictve. V zmysle § 19 ods. 4 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon o slobode informácií“) rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona, za ktorý sa považujú ustanovenia § 244 a nasl. OSP. Žalobkyňa využila túto kompetenciu danú zákonom o slobode informácií a obrátila sa na správny súd o preskúmanie rozhodnutia žalovanej, ktorá rozhodovala podľa zákona o slobode informácií v prenesenej kompetencii ako orgán verejnej správy. Nebolo teda možné aplikovať na tento prípad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/39/2007 z 29. marca 2007, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ OSP v spojení s § 246c OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, nakoľko konanie vo veci bolo zastavené.

Podaním doručeným krajskému súdu 30. septembra 2013 žalobkyňa oznámila zaplatenie súdneho poplatku vo veci pôvodne vedenej pod sp. zn. 1S/1482/2012 a požiadala o jej vylúčenie na samostatné konanie. Krajský súd uznesením z 15. októbra 2013, č. k. 1S/1481/2012-36, po preverení zaplatenia súdneho poplatku v sume 70 Eur, vec vylúčil na samostatné konanie pod sp. zn. 1S/1482/2012.

Proti uzneseniu krajského súdu z 05. septembra 2013, č. k. 1S/1481/2012-31 podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolanie žalobkyňa. Žiadala uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolanie žalobkyňa. Žiadala uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobkyňa svoje odvolanie odôvodnila s poukazom na § 205 ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ OSP a na § 205 ods. 2 písm. f/ OSP, namietajúc, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Namietala, že výzvu na zaplatenie súdneho poplatku považuje za nesprávnu. Napadnuté „uznesenie“ neobsahuje odôvodnenie v zmysle § 169 ods. 1 OSP, a preto je nepreskúmateľné. Podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov spoplatneniu podlieha len podanie návrhu/žaloby na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu, ktorý je orgánom verejnej správy. Sadzobník súdnych poplatkov však neobsahuje ustanovenia vo vzťahu k orgánu verejnej moci, ktorý vydal rozhodnutie podľa § 16 až § 19 zákona č. 211/2000 Z. z.. Podľa názoru žalobkyne je jej ako účastníkovi konania v rozpore so ZSP ukladaná poplatková povinnosť tam, kde ju nemá. Takýto zásah zo strany štátu predstavuje spravidla súčasný zásah do jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ale rovnako tak aj porušenie čl. 12 ods. 1, no najmä čl. 13 ods. 1 písm. a/ ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a

slobôd (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 252/05 z 22. marca 2006).

Preto je žalobkyňa toho názoru, že nemá povinnosť zaplatiť súdny poplatok za žalobu a zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bez zákonnej povinnosti tento poplatok zaplatiť, nie je možné. K odvolaniu priložila fotokópiu rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/39/2007 z 29. marca 2007.

V závere svojho odvolania zopakovala žiadosť o vylúčenie veci vedenej pôvodne pod sp. zn. 1S/1482/2012 na samostatné konanie, keďže vo vzťahu k tejto zaplatila súdny poplatok a konanie o nej nemôže byť pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne neobsahuje skutočnosti spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie uznesenia krajského súdu a nemožno mu preto priznať úspech.

Na úvod najvyšší súd uvádza, že zastavenie konania vo veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 1S/1481/2012 sa netýka veci sp. zn. 1S/1482/2012, ktorá bola z dôvodu zaplattenia súdneho poplatku vylúčená na samostatné konanie uznesením krajského súdu z 15. októbra 2013, č. k. 1S/1481/2012-36.

Vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu - povinnosti zaplatiť súdny poplatok za žalobu - je s ohľadom na spôsob argumentácie žalobkyne potrebné sa primárne zaoberať jeho námietkou týkajúcou sa postavenia Slovenskej obchodnej inšpekcie ako povinnej osoby podľa zákona o slobode informácií.

Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) definuje povinné osoby ako „orgány verejnej moci“, ktoré majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku; podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon (čl. 26 ods. 5). Verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkovane. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môžu vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie, či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci, je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať (uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej republiky sp. zn. I. ÚS 191/92 z 09. júna 1992).

Pojem verejná moc je širokým pojmom zahŕňajúcim tak orgány zákonodarnej, výkonnej aj súdnej moci. Preto čl. 26 ods. 5 ústavy vychádza zo širokej koncepcie povinných osôb, ktoré bližšie špecifikuje § 2 zákona o slobode informácií tak, že ide o:

- štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu ich rozhodovacej činnosti,
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona,
- právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými vyššie,
- iné právnické osoby a fyzické osoby podľa osobitného zákona.

Pod pojmom verejná správa rozumieme určitý druh činnosti alebo inštitúciu, ktorá verejnú správu vykonáva. V prvom prípade ide o materiálnu definíciu a v druhom prípade definíciu správy z hľadiska formálneho. Z materiálneho hľadiska je verejná správa činnosťou štátnych alebo iných verejných inštitúcií, ktorá svojím obsahom nie je činnosťou zákonodarnou ani súdnou (Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 5., rozšírené vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 6-7).

Na konanie podľa zákona o slobode informácií sa použijú ustanovenia správneho poriadku, pokiaľ zákon o slobode informácií neustanovuje inak (§ 22 ods. 1 zákona o slobode informácií). Správny poriadok v § 1 ods. 2 definuje správne orgány ako štátne orgány, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. V predmetnej právnej veci je oblasťou verejnej správy, v ktorej je rozhodované, správa na úseku práva na prístup k informáciám.

Podľa § 3 ods. 2 veta prvá zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa (ďalej len „zákon č. 128/2002 Z. z.“) Slovenská obchodná inšpekcia je orgánom štátnej správy podriadeným Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 2 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu“).

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Keďže žalovaná je v zmysle § 3 ods. 2 veta práv zákona č. 128/2002 Z. z. orgánom štátnej správy a žalobou napadnutý právny akt je individuálnym rozhodnutím vydaným v správnom konaní, nemožno prisvedčiť námietke žalobkyne, že žalovaná nie je orgán verejnej správy, ale len orgán verejnej moci. Následne, ani jej ďalšie námietky v tomto smere nemajú relevanciu.

Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že krajský súd správne postupoval, keď žalobkyňu vyzval výzvou na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 70 Eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov (č. l. 26). Žalobkyňa bola poučená, že ak nebude poplatok v určenej 10-dňovej lehote zaplatený, súd konanie podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastaví.

Právny zástupca žalobkyne výzvu prevzal 07. augusta 2013. Najvyšší súd dáva žalobkyni do pozornosti celé ustanovenie § 10 ZSP, ktoré rozlišuje medzi výzvou na zaplatenie súdneho poplatku a uznesením na zaplatenie súdneho poplatku. Ide o dva inštitúty odlišné svojou formou, podmienkami a následkami nezaplatenia súdneho poplatku.

Výzva na zaplatenie súdneho poplatku (§ 10 ods. 1 ZSP) je poplatníkovi zasielaná v prípade nezaplatenia súdneho poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania; následkom nezaplatenia súdneho poplatku je zastavenie konania. Účelom výzvy nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie. Sama povinnosť vyplýva zo zákona a je podmienkou pre to, aby súd mohol pokračovať v konaní. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku teda nie je rozhodnutím, neukladá sa ňou povinnosť účastníkovi konania, a nevzťahujú sa na ňu požiadavky kladené na obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia (uznesenia).

Na druhej strane uznesením (§ 10 ods. 2 ZSP) na zaplatenie súdneho poplatku sa účastníkovi ukladá povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Jeho vydanie je zákonom taxatívne obmedzené na prípady, kedy:

- už súd začal konať vo veci samej,

- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi, ktorému súd ustanovil opatrovníka, pretože nie je známy jeho pobyt, alebo sa mu nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine,
- došlo k rozšíreniu návrhu alebo podaniu vzájomného návrhu v tej istej veci potom, ako začal konať vo veci samej,
- ide o opravný prostriedok proti rozhodnutiu správnych orgánov,
- žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona,
- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesenie, ktorým sa vyrubuje súdny poplatok, je teda vydávané v prípadoch, kedy súdu zo zákona vyplýva povinnosť o návrhu konať bez ohľadu na zaplatenie súdneho poplatku, alebo kedy došlo k situácii, že súd napriek nezaplatenému súdnemu poplatku konanie nezastavil, ale v ňom pokračoval. Ide o prípady, kedy by jednak došlo k neželanému odkladu rozhodnutia, ktoré neznesie odklad (napr. predbežné opatrenie), alebo by prípadná hrozba zastavenia konania nebola efektívna, resp. účelná. Rizikom, ktoré na seba účastník konania preberá v prípade nezaplatenia súdneho poplatku uloženého mu uznesením súdu, je možnosť vymáhania („exekúcie“) nezaplateného súdneho poplatku podľa zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov.

Krajský súd správne poukázal na subsidiárne použitie Občianskeho súdneho poriadku, pretože vzťah medzi zákonom o súdnych poplatkoch a Občianskym súdnym poriadkom je založený na zásade *lex specialis derogat legi generali* (osobitný zákon alebo ustanovenie ruší všeobecný zákon alebo ustanovenie); osobitným zákonom je zákon o súdnych poplatkoch a všeobecným zákonom je Občiansky súdny poriadok. Nebol dôvod, aby krajský súd žalobkyňu vyzýval uznesením podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, keďže neboli splnené taxatívne podmienky na jeho vydanie. Správne teda žalobkyňu vyzval výzvou podľa § 10 ods. 1 ZSP, ktorej je následkom nezaplatenia súdneho poplatku zastavenie konania. Žalobkyňa teda svojím konaním v rozpore s § 10 ods. 1 ZSP sama spôsobila zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Najvyšší súd zdôrazňuje, že jednotlivé ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch (ale aj iných zákonov vo všeobecnosti) nemožno vykladať izolovane a bez kontextu, a to s akcentom na to, že žalobkyňa je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom.

Krajský súd rozhodol na základe skutkového stavu, ktorý existoval v čase vydania rozhodnutia žalovaného, na základe nezaplatenia súdneho poplatku žalobkyňou, vo veci nevykonával dokazovanie v merite veci, preto ani nenariadil pojednávanie.

Vychádzajúc z uvedených skutočností a citovaných právnych predpisov je postup a rozhodnutie krajského súdu v súlade s § 250b ods. 1, § 250d ods. 3 OSP, § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 05. septembra 2013, sp. zn. 1S/1481/2012-31 ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 v spojení s § 250 ja ods. 2 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 OSP a účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože žalobkyňa nemala v odvolacom konaní úspech a žalovanej náhrada trov konania neprináleží.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.